

PN-EN ISO 8015:2012 - fundament systemu ISO GPS

3 | Od redakcji

Z PRAC NORMALIZACYJNYCH

4 | PN-EN ISO 8015:2012 - fundament systemu ISO GPS - Sławomir Białas

8 | Nowe rozporządzenie kosmetyczne ... i co dalej? - Elżbieta Siuchta

9 | Jak ograniczyć ryzyko działania organizacji? - B.K.

10 | Pierwsze normy dotyczące usług inżynierskich - J.S.

11 | System zarządzania innowacjami - J.S.

SEKTORY PKN

12 | Informacje z sektorów

KOMITETY TECHNICZNE

15 | Komitety Techniczne - czerwiec 2013 r.

„WIADOMOŚCI PKN” to miesięcznik elektroniczny publikowany cyklicznie na stronie internetowej PKN www.pkn.pl od numeru 9/2011.

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

Redaktor odpowiedzialny:

Joanna Skalska - tel. 22 556 74 62

Redaktor:

Barbara Kęsik - tel. 22 556 74 60

Skład:

Oskar Sztajer - tel. 22 556 77 62

REDAKCJA:

00-950 Warszawa, skr. poczt. 411

ul. Świętokrzyska 14

e-mail: redakcja@pkn.pl

WYDAWCA:

Polski Komitet Normalizacyjny
ul. Świętokrzyska 14,
00-050 Warszawa

Materiały publikowane w miesięczniku „Wiadomości PKN” są chronione prawami autorskimi. Ich kopiowanie i rozpowszechnianie (w całości lub części) wymaga zgody wydawcy, a cytowanie powołania się na źródło.

Artykuły publikowane w miesięczniku przedstawiają punkt widzenia Autorów i nie zawsze są tożsame z poglądami wydawcy. Redakcja zastrzega sobie prawo do adyustacji tekstów i zmiany tytułów. Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

© Copyright by Polski Komitet Normalizacyjny
Zdjęcia © Fotolia.com

Szanowni Państwo

W bieżącym numerze publikujemy artykuł nt. „bestselerowej” normy PN-EN ISO 8015:2012, którego autorem jest profesor Sławomir Białas - przewodniczący KT 48 ds. Podstaw Budowy Maszyn. Tytułowa norma - to fundament systemu ISO GPS i powinna ona znaleźć się nie tylko w teczce każdego inżyniera-mechanika, ale jest potrzebna także dla ogromnej liczby osób powiązanych w różny sposób z przemysłem maszynowym. W normie znajdujemy podstawowe pojęcia, zasady i reguły dot. tworzenia, interpretacji i stosowania wszelkich dokumentów normalizacyjnych w obszarze GPS.

Ponadto zachęcamy do zapoznania się z pozostałymi materiałami opublikowanymi w numerze, z których dowiedzą się Państwo o konferencji z branży kosmetycznej oraz o najnowszych normach dotyczących usług inżynieryjnych, systemu zarządzania innowacjami oraz zarządzania ryzykiem.

Serdecznie zapraszamy do lektury, a wszystkie uwagi prosimy przesyłać na adres: redakcja@pkn.pl

Sławomir Białas

PN-EN ISO 8015:2012 - fundament systemu ISO GPS

W 2011 roku opublikowano drugie wydanie Normy Międzynarodowej ISO 8015, uznanej także za Normę Europejską EN ISO 8015:2011. W następnym roku powstała polska wersja tej normy **PN-EN ISO 8015:2012 Specyfikacje geometrii wyrobu (GPS) - Podstawy - Pojęcia, zasady i reguły**. Publikacja tej Polskiej Normy spotkała się ze sporym zainteresowaniem odbiorców, warto więc przyrzeć się temu dokumentowi.

Zakres normy obejmuje podstawowe pojęcia, zasady i reguły dotyczące tworzenia, interpretacji i stosowania wszelkich dokumentów normalizacyjnych - norm, specyfikacji technicznych i raportów technicznych w obszarze GPS. Interpretacja odnosi się zwłaszcza do oznaczeń GPS w dokumentacji technicznej (zwanej tu umownie „rysunkami”) wszelkich typów.

Ważniejsze postanowienia PN-EN ISO 8015:2012

W podtytule normy czytamy *pojęcia, zasady i reguły*. Należy stwierdzić, że nie mamy tu do czynienia z typową normą pojęciowo-terminologiczną - definicji pojęć podstawowych jest zaledwie kilka. Warto zwrócić uwagę na następujące:

System ISO GPS (w skrócie: system GPS) - przez co rozumie się cały wynik pracy Komitetu Technicznego ISO/TC 213. Należy tu zauważyć, że wiele norm należących bezsprzecznie do tego systemu powstaje w innych komitetach technicznych ISO (a także CEN), ale w porozumieniu, a często przy bezpośredniej współpracy z ISO/TC 213.

Specyfikacja ISO GPS domyślna - zdefiniowana w normach ISO. W dokumentacji technicznej („rysunkach”) wg przyjętej, umownej terminologii może wystąpić zazwyczaj w postaci odpowiedniego oznaczenia (symbolu), czasem z dodatkowym opisem. Sprawa „domyślności” specyfikacji i ich operatorów wydaje się szczególnie ważna w świetle PN-EN ISO 8015:2012.

W normie podano kilka założeń ogólnych, sprawdzających się w istocie do przyjęcia identyczności granic funkcjonalnych i granic tolerancji. Jest to sprawa bardzo istotna - interpretując wymagania (specyfikacje) GPS należy przyjąć, że ich spełnienie będzie zapewniało pełną funkcjonalność wyrobu.

Główną częścią normy są podstawowe zasady omówione w rozdziale 5. normy. Wyróżniono 13 zasad, z których należy przede wszystkim zwrócić uwagę na następujące, które wydają się najważniejsze.

Zasada powołania uznaje cały system ISO GPS za domyślny - to znaczy, że jeśli nie wskazano inaczej w dokumentacji, użycie dowolnej specyfikacji ISO GPS jest równoznaczne z powołaniem całego systemu ISO GPS. Ta zasada w pierwszych projektach normy była inaczej formułowana, co okazało się kontrowersyjne i doprowadziło nawet do odrzucenia projektu (patrz dalej).

Zasada hierarchii norm GPS ustala 4 poziomy norm, zgodnie z planem głównym GPS (Masterplan) - reguły podane na danym poziomie hierarchii stosowane są na wszystkich poziomach niższych, jeśli nie postanowiono inaczej.

Zasada definitywnego rysunku uznaje „rysunek” (rozumiany, jak powiedziano wyżej, bardzo szeroko) za jedyne miejsce umieszczania wszelkich specyfikacji GPS, a także dodatkowych reguł oraz powołań dodatkowych dokumentów - np. norm innych niż ISO. Ta dość oczywista zasada eliminuje np. wszelkie

uzgodnienia ustne, a nawet zapisane w odrębnych notatkach. Jeśli należy z ważnych powodów zmodyfikować specyfikacje - należy to uczynić, zmieniając (uzupełniając) rysunek.

Zasada elementów geometrycznych przedstawia przedmiot jako złożony z określonej liczby elementów geometrycznych (walców, płaszczyzn, sfer ...). Każda specyfikacja dotycząca danego elementu (np. tolerancja walcowości) albo zależności między elementami (np. tolerancja równoległości płaszczyzn) odnosi się domyślnie do całego elementu (całych elementów). Tę zasadę można zastąpić tylko przez bezpośrednie oznaczenie rysunkowe, np. ograniczające tolerancję walcowości do wskazanego odcinka czopa walcowego albo wskazujące, że tolerancja współosiowości odnosi się do kilku otworów.

Zasada niezależności mówi o wzajemnej niezależności różnych specyfikacji GPS odniesionych do tego samego przedmiotu. Można to pokazać na prostym przykładzie długiego przedmiotu walcowego o małej tolerancji średnicy, ale dużej tolerancji prostoliniowości osi (jeśli pewne wygięcie przedmiotu nie wpływa na jego funkcjonalność) - rys. 1:

Rys. 1. Przykład realizacji zasady niezależności

Zasada niezależności historycznie została sformułowana jako pierwsza już w normie ISO 8015:1985. Jest to zapewne najważniejsza z prezentowanych podstawowych zasad GPS.

Zasada domyślności nawiązuje do specyfikacji podstawowych (patrz ISO 17450-1), zdefiniowanych w normach ISO GPS, które przedstawiają specyfikacje w najprostszej formie i są domyślne. Można je zmienić za pomocą odpowiednich modyfikatorów. W PN-EN ISO 8015:2011 podano przykład specyfikacji wymiarowej podstawowej „ $\varnothing 30H6$ ”, która oznacza użycie operatora domyślnego - definicji wymiaru lokalnego wg ISO 14405-1. Dodając do oznaczenia wybrany modyfikator, można uzyskać specyfikację specjalną, np. z zastosowaniem operatora definiującego największy wymiar wpisany.

Zasada dwoistości dotyczy relacji specyfikacji i weryfikacji, a ściślej - operatora¹ specyfikacji i operatora weryfikacji. Operator specyfikacji definiuje wielkość mierzoną w istotnych szczegółach (parametrach), ale niezależnie od jakichkolwiek procedur pomiarowych i sprzętu pomiarowego. Natomiast jego fizyczną implementacją jest operator weryfikacji, który ma odzwierciedlać operator specyfikacji.

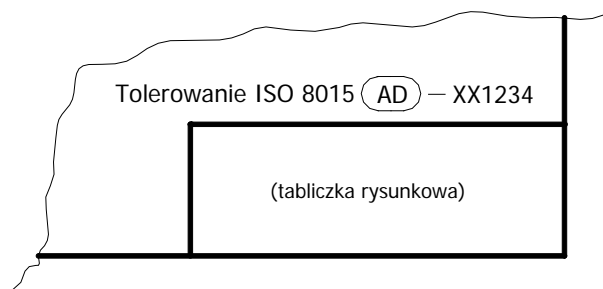
Zasada specyfikacji ogólnej traktuje specyfikację ogólną jako zbiór specyfikacji indywidualnych odniesionych do tych charakterystyk elementów geometrycznych, dla których nie podano na rysunku specyfikacji indywidualnych. Jeśli obok tabelki rysunkowej nie podano specyfikacji ogólnych (np. w postaci odpowiedniego zapisu wg PN-EN 22768), wówczas mają zastosowanie tylko specyfikacje indywidualne.

W trzech końcowych rozdziałach normy zawarto postanowienia nazwane ogólnie *regułami* o bardziej szczegółowym charakterze niż podane w rozdziale 5. „zasady”.

Przedmiotem rozdziału 6. są reguły oznaczania i interpretacji specyfikacji domyślnych. Chodzi o specyfikacje podstawowe, zgodne z podstawowymi normami GPS - przede wszystkim ISO 1101, ISO 286-1, ISO 1302. Jeśli nie wskazano żadnej specyfikacji domyślnej ogólnej zmienionej, to operator specyfikacji jest zgodny z aktualną normą definiującą specyfikację. Można przy tym przyjąć definicję operatora specyfikacji zgodnie ze starszą wersją normy, ale trzeba to wyraźnie zaznaczyć. Niestety, obecnie normy ISO GPS nie definiują w każdym przypadku operatorów specyfikacji w sposób kompletny, co pociąga za sobą niejednoznaczność specyfikacji. Przykładem może być operator specyfikacji okrągłości wg PN-EN ISO 12181-2:2011, określony ogólnie, bez wartości domyślnych UPR filtru, promienia końcówki pomiarowej i promienia okręgu odniesienia.

Operator specyfikacji domyślny (także specyfikacji ogólnej) może być zmieniony z powołaniem na odpowiedni dokument, który powinien zawierać kompletną, jednoznaczną definicję operatora. Jeśli chodzi o specyfikację ogólną domyślną ze zmienionym operatorem zgodnym z normami innymi niż ISO, to zapis przy tabliczce rysunkowej powinien wskazywać zmianę ISO 8015, jako podstawy całego systemu GPS (rys. 2). Litery zawarte w modyfikatorze są skrótem od „Altered Default” (zmieniony domyślny).

¹ Pojęcie operatora zdefiniowane w ISO 17450-2:2002 jest zbliżone do pojęcia procedury. Składowymi operatora są operacje (np. czynności). Techniczną stroną specyfikacji jest jej operator.

Rys. 2. Oznaczenie operatora domyślnego, zmienionego (XX1234 - numer dokumentu definiującego operator specyfikacji)

Rozdział 7. zawiera reguły oznaczania operatorów specyfikacji specjalnych, przez co rozumie się także operatory domyślne (określone w specyfikacjach podstawowych) uzupełnione dodatkowymi wymaganiami. Może to być np. dodanie do tolerancji okrągłości wg PN-EN ISO 12181-2:2011 parametrów zastosowanego filtra, albo uzupełnienie oznaczenia struktury geometrycznej powierzchni wg PN-EN ISO 1302:2004 przez dodanie wartości odcinka elementarnego.

Bardzo krótki (jednozdanowy!) rozdział 8. podaje prostą regułę odnoszącą się do postanowień, które w normach GPS umieszczone są w nawiasach - służą one jedynie do celów informacji. Reguła ta może wydawać się banalna, ale powinien o niej pamiętać każdy użytkownik norm GPS.

ISO 8015 w przeszłości

Pierwsze wydanie Normy Międzynarodowej ISO 8015 ukazało się w 1985 r. pod tytułem *Technical drawings - Fundamental tolerancing principle*. Ustalono w niej tylko jedną zasadę (obecną zasadę niezależności), która pomimo określenia „podstawowa” bynajmniej nie była domyślna, lecz należało ją każdorazowo przywołać umieszczając na rysunku napis *Tolerancing ISO 8015*. Domyślnie natomiast stosowano, zgodnie z ISO/R 286:1964, a następnie ISO 286-1:1988² wymagania powłoki. Konsekwencją tego wymagania (oznaczanego znanym symbolem (E)) była zależność tolerancji wymiaru i tolerancji geometrycznej, a więc zaprzeczenie istoty „podstawowej zasady tolerowania”. Sytuacja zmieniła się dopiero po długim czasie wraz z opracowaniem ISO 14405-1:2010, gdzie

zmieniono domyślną interpretację wymiaru nadając zasadzie niezależności właściwą rangę.

Norma Międzynarodowa ISO 8015 była zapewne pierwszą poważną próbą ujęcia w jednym dokumencie problematyki związków tolerancji wymiaru i tolerancji geometrycznych - kształtu, kierunku lub położenia. Z tego powodu uznawana była wówczas za bardzo ważny dokument, chociaż zasada niezależności nie miała statusu domyślności.

Znaczenie ISO 8015 zostało docenione przez PKNMiJ³ i już w 1988 r. ukazała się norma *PN-M-01142:1988 Rysunek techniczny maszynowy - Wymiarowanie - Podstawowa zasada tolerowania*. Norma nie była tłumaczeniem ISO 8015 (w tamtych czasach nie praktykowano w Polsce tłumaczenia Norm Międzynarodowych), ale starano się oddać w niej istotną treść ISO 8015; norma była więc uznana za „równoważną”, co zapisywano „eqv ISO 8015”. Trzeba jednak stwierdzić, że ujęcie redakcyjne normy ISO było lepsze, niż PN⁴.

Po powstaniu komitetu ISO/TC 213, w ostatniej dekadzie ub. stulecia, rozpoczęto tworzenie obszernych norm GPS o charakterze podstawowym, jak ISO 14660, ISO 17450, ISO 22432. Wówczas też postanowiono opracować zupełnie nową normę, która zastąpiłaby 10-letnią wówczas ISO 8015. Normie tej przyznano numer ISO 14659. Tempo prac (prowadzonych przez Grupę Roboczą WG 14) nie było jednak zbyt intensywne - DIS 14659 udało się uzgodnić dopiero w połowie 2009 r. Norma miała mieć tytuł *Geometrical product specifications (GPS) - Fundamentals - Concepts, principles and rules* - a więc identyczny, jak obecna ISO 8015.

We wrześniu 2009 r. komitet ISO/TC 213 postanowił zmienić numer projektu 14659 na 8015. W ten sposób cała dotychczasowa praca nad ISO 14659 przekształciła się w nowelizację ISO 8015, przy czym nie tylko całkowicie zmieniono treść normy, ale i jej tytuł. Nie wydaje się, by taki przypadek zdarzał się często w praktyce ISO.

Prawie przez rok (od połowy 2010 r. do początków 2011 r.) trwały prace uzgadniające ostateczną treść normy (etap FDIS). Okazało się to niełatwe, gdyż jedna z „podstawowych zasad” - zasada powołania - w wersji pierwotnej została oprotestowana przez stronę amerykańską (ANSI), co poparła spora część

³ Polski Komitet Normalizacji, Miar i Jakości - odpowiednik PKN w latach 80. XX w.

⁴ PN-M-01142:1988 została wycofana w 2011 r. i zastąpiona przez PN-EN ISO 8015:2011

² Polska wersja językowa: PN-EN 20286-1:1996

członków ISO/TC 213 (w tym PKN). Po korekcie tego fragmentu projektu i obszernej dyskusji (drogą elektroniczną), projekt poparła w głosowaniu wymagana większość uczestników ISO/TC 213. Na początku czerwca 2011 r. norma została opublikowana.

Dla kogo jest przeznaczona ta norma?

Z powyższego, pobieżnego przeglądu widać, jak podstawowy (a jednocześnie praktyczny) charakter ma PN-EN ISO 8015:2011 i jak długą - dość burzliwą - ma historię.

Z pewnością ważną grupę odbiorców tej normy stanowią normalizatorzy, profesjonalnie zajmujący się tworzeniem norm i innych dokumentów o zbliżonym profilu. Jest to raczej dość wąska grupa pracowników inżynieryjno-technicznych przemysłu maszynowego. Trzeba jednak stwierdzić, że interpretacja i stosowanie dokumentów normalizacyjnych jest bardzo ważne dla ogromnej liczby osób powiązanych w różny

sposób z przemysłem maszynowym - zatrudnionych w produkcji (zwłaszcza w służbach technologicznych i kontroli jakości), eksploatacji, a nawet w działalności marketingowej i handlu. Tak więc w istocie krąg odbiorców tej normy jest bardzo szeroki i trudno go nawet oszacować.

Znaczenie PN-EN ISO 8015 jest szczególnie duże w warunkach powszechnej globalizacji przemysłu (wraz z całą gospodarką), co obserwujemy również w Polsce. Powiązanie naszego przemysłu z analogicznymi branżami w innych krajach stale zacieśnia się i to poczynając od wielkich organizacji przemysłowych aż do zupełnie małych, rodzinnych firm. Wszyscy korzystają z systemu normalizacyjnego Unii Europejskiej, w zakresie GPS całkowicie zgodnego z ISO. Dlatego egzemplarz PN-EN ISO 8015:2011 bezsprzecznie powinien znaleźć się w teczce każdego inżyniera-mechanika.

Nowe rozporządzenie kosmetyczne ... i co dalej?

Polski Związek Producentów Kosmetyków i Środków Czystości zorganizował 6 czerwca br. w Pałacu Prymasowskim w Warszawie konferencję, na której omówiono najistotniejsze dla branży kosmetycznej zmiany, wynikające z wprowadzenia Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1223/2009 dotyczącego produktów kosmetycznych.

Rozporządzenie weszło w życie 11 lipca 2013 r. Wprowadza ono liczne zmiany, których głównym celem jest zwiększenie poziomu ochrony zdrowia konsumentów. Wiele zagadnień związanych z ww. rozporządzeniem nadal budzi wątpliwości i wymaga wyjaśnienia, i na tym skupili się wykładowcy.

Głównym wyzwaniem stawianym przemysłowi kosmetycznemu poświęcono rozpoczynając konferencję wykład dr Anny Oborskiej - Dyrektora Generalnego Polskiego Stowarzyszenia Producentów Kosmetyków i Środków Czystości.

Dr Gerald Renner - Dyrektor ds. Technicznych i Legislacyjnych, Cosmetics Europe omówił nowe postanowienia dotyczące przygotowywania dokumentacji produktu (PIF - Product Information File) i oceny jego bezpieczeństwa. Przedstawił także zasady funkcjonowania portalu CPNP (Cosmetic Products Notification Portal), za pośrednictwem którego, drogą elektroniczną, przeprowadza się notyfikację kosmetyków.

Kolejną istotną zmianą, wprowadzoną przez rozporządzenie, jest nałożenie obowiązku prowadzenia produkcji zgodnie z dobrą praktyką produkcyjną (GMP - good manufacturing practice), której zasady określono w normie [PN-EN ISO 22716:2009 Kosmetyki - Dobre Praktyki Produkcji \(GMP\) - Przewodnik Dobrych Praktyk Produkcji](#). Chociaż wdrożenie GMP jest dobrowolne, pozwala producentowi na wykazanie zgodności kosmetyku z obowiązującymi przepisami. Wytyczne zawarte w PN-EN ISO 22716:2009 zostały szczegółowo omówione przez Panią Irenę Ozgę - założycielkę firmy Cosmetosphaera, zajmującej się między innymi wdrażaniem GMP w przemyśle kosmetycznym.

W trakcie konferencji poruszono również inne, istotne z punktu widzenia branży kosmetycznej tematy, związane np. z deklaratcjami marketingowymi i ich uzasadnia-

niem, a także opisujące procedury raportowania poważnych przypadków niepożądanego działania oraz obowiązki poszczególnych podmiotów w łańcuchu dostaw. Pani Irena Kurzątkowska - Specjalista z Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie, opowiedziała o najczęściej występujących przypadkach niezgodności produktów kosmetycznych z przepisami prawnymi.

Udział w seminarium umożliwił przedyskutowanie wszystkich wcześniej wymienionych kwestii z zaproszonymi ekspertami oraz poznanie odpowiedzi na wiele pytań nurtujących przemysł kosmetyczny.

Elżbieta Siuchta

Jak ograniczyć ryzyko działania organizacji?

Obecnie organizacje działające na globalnym rynku w warunkach powszechnej rywalizacji, w niestabilnych warunkach finansowych, narażone są na wielkie ryzyko niespełnienia swoich celów. W tej sytuacji ważna jest każda pomoc, która to ryzyko ograniczy. Rolę taką spełnia m.in. norma **PN-ISO 31000:2012 Zarządzanie ryzykiem - Zasady i wytyczne**.

Według tej normy „Zarządzanie ryzykiem [to] skoordynowane działania dotyczące kierowania i nadzorowania organizacji w odniesieniu do ryzyka”.

Norma podaje zasady, które umożliwiają skuteczne zarządzanie ryzykiem. Do tego potrzebna jest struktura ramowa mająca na celu integrację procesu zarządzania ryzykiem organizacji z jej strategią, planowaniem, zarządzaniem i in. Przy opracowywaniu struktury ramowej należy uwzględnić kontekst i zastanowić się nad polityką zarządzania ryzykiem. Potem pozostaje już wdrażanie struktury w organizacji, a następnie monitorowanie procesu.

Pomimo iż norma podaje zasady i wytyczne dotyczące zarządzania ryzykiem, to jednak nie promuje ujednoczonego zarządzania ryzykiem, przeciwnie - postuluje jego dostosowanie do potrzeb danej organizacji.

Zastosowanie się do wskazań niniejszej normy pozwala organizacji m.in. na zwiększenie możliwości osiągnięcia celów, zauważanie szans i zagrożeń, doskonalenie kontroli oraz zwiększanie zaufania interesariuszy.

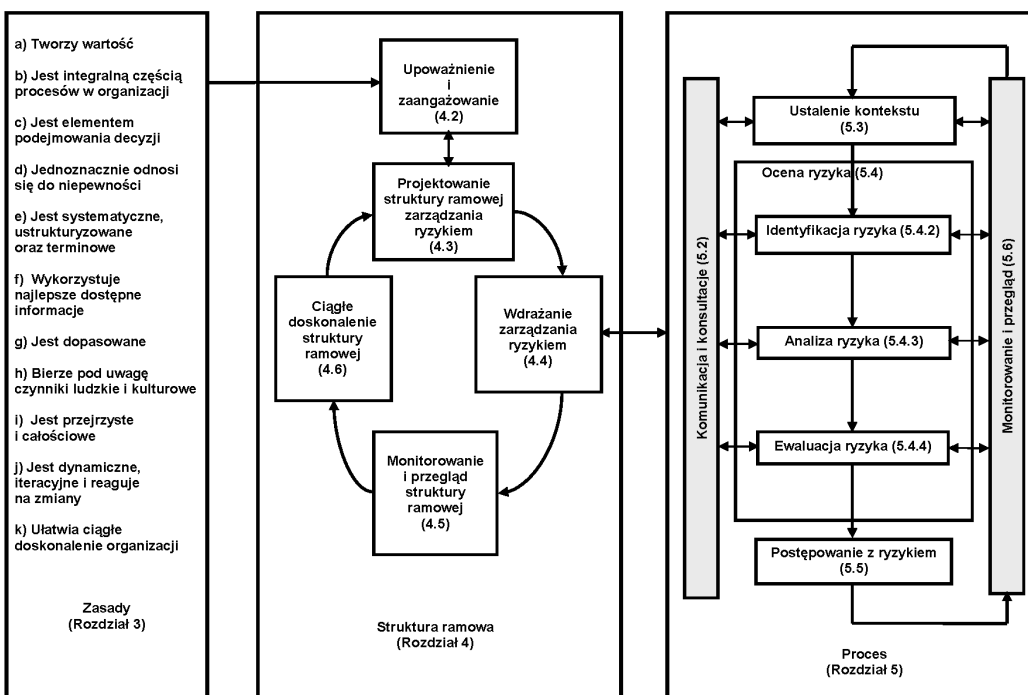
Ta norma może być stosowana przez każde publiczne, prywatne lub spółdzielcze przedsiębiorstwo, grupę lub osoby fizyczne. Dokument można wykorzystać także do krytycznego przeglądu istniejących praktyk i procesów w ciągu całego okresu działalności organizacji.

Norma daje odpowiedź na pytanie, jak całościowo zarządzać ryzykiem organizacji w sposób systematyczny, przejrzysty i wiarygodny.

Nie dziwi więc fakt, że obecnie norma PN-ISO 31000:2012 cieszy się dużym zainteresowaniem klientów.

Normę można kupić on-line w sklepie internetowym PKN (<https://sklep.pkn.pl>) lub bezpłatnie zapoznać się z jej treścią w czytelnicy PKN w Warszawie.

B.K.

Rysunek 1 - Relacje pomiędzy zasadami, strukturą ramową i procesem zarządzania ryzykiem wg PN-ISO 31000:2012

Pierwsze normy dotyczące usług inżynierskich

Nowo opracowane Normy Europejskie (EN 16310 i EN 16311) podają wspólne terminy służące do opisu usług inżynierskich zarówno z zakresu budowy budynków, infrastruktury i obiektów przemysłowych (EN 16310), jak również wytwarzania produktów przemysłowych (EN 16311). Publikacja tych norm została poprzedzona studium wykonalności dot. możliwości normalizacji w tym obszarze (zostało ono przeprowadzone przez AFNOR - krajową jednostkę normalizacyjną Francji przy wsparciu EFCA i Syntec Ingenierie). W badaniu stwierdzono, że opracowanie norm z zakresu usług inżynierskich może przyczynić się do poprawy jakości i bezpieczeństwa, zapobiegania nieporozumieniom między konsultantami i klientami, zwiększenia świadomości wartości dodanej usług świadczonych przez firmy doradcze w zakresie inżynierii oraz zintensyfikowania rynku tych usług w Europie. Ponadto dzięki znormalizowaniu terminolo-

gii będzie ułatwiona współpraca między różnymi sektorami przemysłu i między różnymi krajami. Normy te zostały wprowadzone do zbioru PN jako:

PN-EN 16310:2013-07 Usługi inżynierskie - Terminologia opisująca usługi inżyniersko-techniczne w zakresie budowy budynków, infrastruktury i obiektów przemysłowych

PN-EN 16311:2013-07 Usługi inżynierskie - Terminologia opisująca usługi inżyniersko-techniczne w zakresie produktów przemysłowych.

*Opracowano na podstawie
Connect - CEN-CENELEC Newsletter Issue 12
- Spring 2013
J.S.*

System zarządzania innowacjami

Większość z nas słyszała o zarządzaniu jakością i zarządzaniu środowiskowym, ale czy ktoś coś wie o zarządzaniu innowacjami? Nowa Specyfikacja Techniczna opublikowana przez CEN zawiera praktyczne wskazówki dla organizacji, które kreatywność i zarządzanie innowacjami postrzegają jako element zwiększający ich skuteczność i konkurencyjność na rynku. Wiele organizacji jednak nie do końca jest świadomych tego, jak wspierać kreatywność i zarządzać innowacjami. Z tego względu podjęto się w CEN/TC 389 opracowania ujednoczonego modelu dla organizacji, które chcą wykorzystać innowacyjność w swojej działalności. Komitet techniczny CEN/TC 389 *Innovation Management* opracowuje dokumenty, które wyjaśniają, jak zarządzać innowacjami w sposób systematyczny, z uwzględnieniem potrzeb przedsiębiorstw, a w szczególności MŚP.

Nowa Specyfikacja Techniczna CEN/TS 16555-1 *Innovation management - Part 1: Innovation management system* jest pierwszą częścią serii dokumentów. Dokument CEN /TS 16555-1 został opracowany zgodnie z cyklem PDCA (Plan, Do, Check, Act) i jest w pełni kompatybilny z innymi znormalizowanymi systemami: zarządzania jakością (PN-EN ISO 9001) i zarządzania środowiskowego (PN-EN ISO 14001) - dzięki temu system zarządzania innowacjami może być łatwo zintegrowany z innymi systemami zarządzania funkcjonującymi w firmie.

*Opracowano na podstawie
CONNECT-CEN-CENELEC Newsletter
Issue 13
J.S.*

Informacje z sektorów

© Sergey Nivens - Fotolia.com

Sektor Produktów Powszechnego Użytku

KT 20 ds. Skóry i Obuwia

Trwają prace nad wprowadzeniem kolejnych norm opisujących metody badań skór wyprawionych: **PN-EN ISO17130 Skóra wyprawiona - Badania fizyczne i mechaniczne - Wyznaczanie zmiany wymiarów**, która opisuje badanie skurczu skóry w wyniku starzenia i **PN-EN ISO 17502 Skóra wyprawiona - Wyznaczanie współczynnika odbicia światła**.

Badanie jest odpowiednie dla wszystkich rodzajów skór. Wskaźnik ma istotne znaczenie w szczególności dla skór przeznaczonych na obuwie, obicia samochodowe i odzież dla motocyklistów.

KT 237 ds. Artykułów dla Niemowląt i Małych Dzieci oraz Bezpieczeństwa Zabawek

Komitet ten przygotował w pilnym trybie uznanie **PN-EN 71-3:2013 Bezpieczeństwo zabawek - Część 3: Migracja określonych pierwiastków**, która wspiera wymagania dyrektywy 2009/48/WE Bezpieczeństwo zabawek wprowadzone rozpo-

ządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla zabawek. Niektóre postanowienia wchodzi w życie 20 lipca 2013 r. W normie określono wymagania i metody badań dotyczące migracji glinu, antymonu, arsenu, baru, boru, kadmu, chromu (III), chromu (IV), kobaltu, miedzi, ołowiu, manganu, rtęci, niklu, selenu, strontu, cyny, organicznych związków cyny i cynku z materiałów zabawek i z części zabawek. PN została opublikowana w lipcu br.

Prowadzone są intensywne prace związane z tłumaczeniem **PN-EN 1888:2012 Artykuły dla dzieci - Wózki dziecięce - Wymagania bezpieczeństwa i metody badań**. W normie określone zostały wymagania bezpieczeństwa i metody badań dotyczące wózków dziecięcych, przeznaczonych do przewozu jednego lub więcej dzieci, każdego o masie ciała do 15 kg i dodatkowego ładunku o masie 20 kg, na wspólnym podwoziu, na którym dziecko może stać.

KT 2 ds. Sportu i Rekreacji

W CEN/TC 402 przygotowana jest trzyczęściowa norma **EN 16582 Baseny do użytku domowego**.

W dokumencie określono ogólne i szczegółowe wymagania bezpieczeństwa i jakości oraz metody badań basenów do użytku domowego. Wymagania i metody badań dotyczą konstrukcji basenów zarówno zagłębionych, jak i naziemnych, łącznie z ich instalacją i środkami dostępu. Obecnie opracowanie jest na etapie ankiety adresowanej i powszechnej.

KT 26 ds. Wytwarzania Włóknienniczych

Przygotowywane jest tłumaczenie **PN-EN 3758:2012 Tekstylna - System oznaczania sposobu konserwacji z zastosowaniem symboli**, w której ustalono system symboli graficznych do stosowania jako oznakowanie wyrobów włóknienniczych, dostarczający podstawowych informacji pozwalających zapobiec nieodwracalnym uszkodzeniom wyrobów podczas

konserwacji oraz sprecyzowano stosowanie tych symboli w systemie znakowania. Uwzględniono następujące sposoby konserwacji: pranie, bielenie, prasowanie, czyszczenie chemiczne i wodne

oraz suszenie po praniu. Norma ma zastosowanie w odniesieniu do wszystkich wyrobów włókienniczych w postaci, w jakiej są one dostarczane do konsumenta.

Publikację tłumaczenia przewidziano w styczniu 2014 r.

Sektor Maszyn i Inżynierii

KT 277 ds. Gazownictwa

17 czerwca 2013 r. w Instytucie Nafty i Gazu w Krakowie odbyło się coroczne posiedzenie KT 277 ds. Gazownictwa. W posiedzeniu wzięli udział reprezentanci członków KT 277 oraz eksperci pracujący w Podkomitetach. Wśród zaproszonych gości była mgr inż. Jolanta Kochańska, Zastępca Prezesa PKN ds. Normalizacji oraz przedstawiciele sponsorów prac normalizacyjnych z zakresu tematyki KT 277: PGNiG SA i OGP Gaz-System SA.

Po powitaniu uczestników obrad Przewodniczący Podkomitetów: dr inż. Eliza Dyakowska - Podkomitet 1 ds. Pomiarów i Oceny Jakości Paliw Gazowych, dr inż. Aleksander Klupa - Podkomitet 2 ds. Dystrybucji Paliw Gazowych, w imieniu Przewodniczącego PK 3 ds. Przesyłu Gazu dra inż. Stanisława Kasprzaka - mgr inż. Andrzej Dalecki - Sekretarz Podkomitetu 3 oraz dr inż. Zdzisław Gebhardt - Podkomitet 4 ds. Użytkowania Gazu, kolejno zreferowali wykonanie planu z roku ubiegłego, program prac normalizacyjnych na rok 2013 oraz plan na rok 2014.

Sekretarz KT 277 mgr inż. Andrzej Król omówił stan umów ze sponsorami, czyli z PGNiG SA oraz OGP Gaz-System SA.

Następnie J. Kochańska przedstawiła prezentację dotyczącą zmian w przepisach PKN. Szczególną uwagę zwróciła na wdrożenie systemu informatycznego PZN, procedury PZN, zmiany w procedurach R2, nowe procedury ZSZ R2, zmianę numeru referencyjnego PN, wprowadzenie wersji językowych PN. Dużo uwagi poświęciła planowanym zmianom dotyczącym powołaniu Podkomitetów w KT. Przedstawiła zasady działania PK oraz zasady ich powoływania, omówiła kompetencje KT w zakresie PK oraz sposób numeracji PK. Po przedstawieniu prezentacji Pani Prezes odpowiadała na liczne pytania obecnych na posiedzeniu.

Następnie odbyła się bardzo ożywiona dyskusja dotycząca głównie współpracy KT z PKN. Dyskutowano na temat wymagań kontroli językowej, głównie identyczności tłumaczenia norm, jednolitości terminologicznej w normie, co wiąże się z przestrzeganiem Przepisów wewnętrznych CEN/CENELEC, Część 3, tempa prac normalizacyjnych prowadzonych w PKN, a także innych problemów. Dyskutowano również na temat oczekiwań spółek finansujących prace normalizacyjne KT 277.

W KT 277 opracowywanie PN metodą tłumaczenia oraz PN własnych odbywa się wyłącznie w ramach prac na zamówienie.

W I półroczu 2013 r. z zakresu KT 277 opublikowane zostały następujące PN w języku polskim:

Z zakresu PK 1 ds. Pomiarów i Oceny Jakości Paliw Gazowych:

[PN-ISO 17089-1:2013-05 Pomiar przepływu płynu w przewodach zamkniętych - Gazomierze ultradźwiękowe - Część 1: Gazomierze do pomiarów rozliczeniowych i bilansowych](#)

Z zakresu PK 2 ds. Dystrybucji Paliw Gazowych:

[PN-EN ISO 28460:2011 Przemysł naftowy i gazowniczy - Instalacja i wyposażenie dla skroplonego gazu ziemnego - Połączenie statku z brzegiem i operacje portowe](#)

Z zakresu PK 3 ds. Przesyłu Gazu:

[PN-EN 15001-1:2009 Infrastruktura gazowa - Orurowanie instalacji gazowych o ciśnieniu roboczym większym niż 0,5 bar dla instalacji przemysłowych i większym niż 5 bar dla instalacji przemysłowych i nieprzemysłowych - Część 1: Szczegółowe wymagania funkcjonalne dotyczące projektowania, materiałów, budowy, kontroli i badania](#)

Norma zharmonizowana związana z dyrektywą 97/23/WE

Urządzenia ciśnieniowe.

PN-EN 14382+A1:2009 Urządzenia zabezpieczające dla stacji redukcji ciśnienia gazu i instalacji - Gazowe zabezpieczające urządzenia zamykające dla ciśnień wejściowych do 100 bar

Norma zharmonizowana związana z dyrektywą 97/23/WE Urządzenia ciśnieniowe

Z zakresu PK 4 ds. Użytkowania Gazu:

PN-EN 525:2009 Gazowe bezprzeponowe ogrzewacze powietrza z wymuszoną konwekcją do ogrzewania pomieszczeń nie-

mieszkalnych o obciążeniu cieplnym nieprzekraczającym 300 kW

Norma zharmonizowana związana z dyrektywą 2009/142/WE Urządzenia spalające paliwa gazowe.

PN-EN 257:2010 Termostaty mechaniczne do urządzeń spalających paliwa gazowe

Norma zharmonizowana związana z dyrektywą UE 2009/142/WE Urządzenia spalające paliwa gazowe.

PN-EN 1854:2010 Czujniki ciśnienia do palników gazowych i urządzeń spalających paliwa gazowe

Norma zharmonizowana związana z dyrektywą 2009/142/WE Urządzenia spalające paliwa gazowe.

Obecnie trwają prace nad 12 projektami PN, które są na różnych etapach opracowania.

Na podstawie informacji z sektorów oprac. B.K.

SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ
w kontekście normy PN-ISO 26000:2012

NUMER SPECJALNY **Wiadomości PKN**

W numerze o:

- ISO 26000 - czym jest i co zawiera?
- sposobach wdrożenia działań społecznie odpowiedzialnych w takich kluczowych obszarach jak:
 - poszanowanie praw człowieka;
 - odpowiedzialność w odniesieniu do środowiska;
 - etyczne postępowanie;
 - budowanie świadomości konsumenckiej;
 - relacje organizacji ze społecznościami lokalnymi;
 - odpowiedzialność organizacji z różnych sektorów.

Publikacja jest skierowana do wszystkich organizacji niezależnie od formy własności, wielkości, rodzaju i lokalizacji.

ZAMÓWIENIA:

- Polski Komitet Normalizacyjny, ul. Świętokrzyska 14, 00-050 Warszawa;
- www.pkn.pl - Strefa Klienta;
- nr tel. 22 556 77 77.

14,90 PLN + 23% VAT

Komitety Techniczne - czerwiec 2013 r.

Zmiany zakresu tematycznego Komitetów Technicznych

- **KT 157** ds. Zagrożeń Fizycznych w Środowisku Pracy rozszerzył zakres współpracy o *ISO/TC 108/SC 3 Use and calibration of vibration and shock measuring instruments*, *ISO/TC 108/SC 5 Condition monitoring and diagnostics of machines* i *ISO/TC 108/SC 6 Vibration and shock generating systems*
- **KT 278** ds. Wodociągów i Kanalizacji rozszerzył zakres współpracy o *ISO/TC 203/WG10 Aspects environnementaux* i *ISO/TC 203/WG11 Wasserverteilung*.

Zmiany Przewodniczących w Komitetach Technicznych

W czerwcu Prezes PKN powołał na 4-letnią kadencję do pełnienia funkcji Przewodniczącego:

- **KT 11** ds. Telekomunikacji **mgra inż. Andrzeja Pękalskiego** reprezentującego Instytut Łączności - Państwowy Instytut Badawczy.

Zmiany Sekretarzy w Komitetach Technicznych

W czerwcu Prezes PKN powołał do pełnienia funkcji Sekretarza:

- w **KT 28** ds. Materiałów Ogniotrwałych **mgr inż. Dorotę Koźmin** z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w **KT 29** ds. Analiz Chemicznych Rud, Koncentratów i Metali **mgr inż. Dorotę Koźmin** z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w **KT 51** ds. Pomiarów Przemysłowych Wielkości Nielektrycznych **mgr inż. Martynę Dymowską** z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w **KT 123** ds. Badań Własności Metali **mgr inż. Dorotę Koźmin** z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w **KT 135** ds. Opakowań Metalowych i Zamknięć **mgr Joannę Subaczewską** z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w **KT 162** ds. Logistyki, Kodów Kreskowych i Gospodarki Magazynowej **mgr Joannę Subaczewską** z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego

- w **KT 248** ds. Wózków Jezdniowych **mgr Joannę Subaczewską** z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego
- w **KT 257** ds. Metrologii Ogólnej **mgr inż. Martynę Dymowską** z Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

Powołania nowych członków Komitetów Technicznych

W czerwcu Prezes PKN powołał na członków KT następujące podmioty:

- **ABB Sp. z o.o.** do **KT 56** ds. Maszyn Elektrycznych Wirujących oraz Narzędzi Ręcznych i Przenośnych o Napędzie Elektrycznym
- **Akademię im. Jan Długosza w Częstochowie** do **KT 256** ds. Terminologii, Innych Zasobów Językowych i Zarządzania Treścią
- **Centrum Technologiczne Budownictwa przy Politechnice Rzeszowskiej Sp. z o.o.** do **KT 278** ds. Wodociągów i Kanalizacji
- **Instytut Technologii Tekstylnych CERTEX Sp. z o.o.** do **KT 21** ds. Środków Ochrony Indywidualnej Pracowników, do **KT 22** ds. Odzieżownictwa, do **KT 26** ds. Wyrobów Włókienniczych i do **KT 27** ds. Pokryć Podłogowych i Palności Wyrobów Włókienniczych
- **Politechnikę Gdańską** do **KT 9** ds. Niezawodności
- **Politechnikę Poznańską** do **KT 304** ds. Aspektów Systemowych Dostawy Energii Elektrycznej
- **Saint-Gobain Construction Products Polska Sp. z o.o.** do **KT 278** ds. Wodociągów i Kanalizacji
- **Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich** do **KT 137** ds. Urządzeń Ciepłno-Mechanicznych w Energetyce
- **TPA Instytut Badań Technicznych Sp. z o.o.** do **KT 108** ds. Kruszyw i Kamienia Budowlanego.

Odwołania członków Komitetów Technicznych

W czerwcu Prezes PKN odwołał z członków KT:

- **Asseco Poland SA** z **KT 9** ds. Niezawodności
- **Digi Pres Group Sp. z o.o.** z **KT 288** ds. Multimediiów
- **PBSG Sp. z o.o.** z **KT 6** ds. Systemów Zarządzania
- **Politechnikę Warszawską** z **KT 288** ds. Multimediiów.

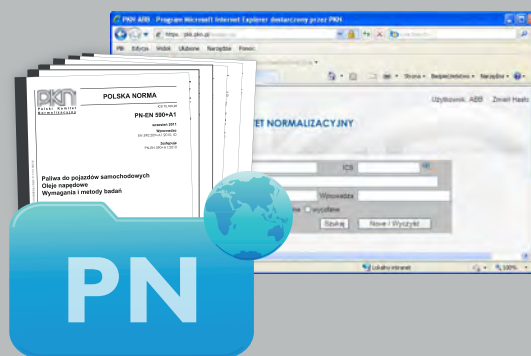
Nowa usługa E-dostęp do Polskich Norm

Na bieżąco aktualizowany
zbiór norm PN - 24 h/7 dni w tygodniu

Oferujemy:

- dostęp z licencją jednoroczną lub trzyletnią (stała opłata roczna),
- możliwość przeglądania norm oraz ich wydruk dla celów wewnątrzaktydowych użytkownika,
- automatyczną aktualizację zbioru o nowo opublikowane normy w cenie licencji,
- dostęp poprzez dedykowaną dla klienta wyszukiwarkę z możliwością wyszukiwania normy po numerze lub fragmencie numeru normy, tytule lub fragmencie tytułu normy, stanie aktualności normy oraz wyróżnika ICS,
- możliwość umieszczenia w zbiorze nowo zakupionych, aktualnych norm.

Proponujemy zakup i E-dostęp do wybranego przez użytkownika zbioru norm (minimum 25 norm).

Uwierzytelnianie w systemie poprzez unikalny login i hasło.

LOGOWANIE DO SYSTEMU

Nazwa Użytkownika:
Hasło:
Zaloguj

PKN

W razie wątpliwości przy wyborze odpowiedniej opcji oraz w sprawie wyceny prosimy o kontakt:
e-mail: wsm@pkn.pl lub telefonicznie: 22 55 67 694, 22 55 67 774

Nasz zespół pomoże Ci w wyborze najlepszego rozwiązania!